

Hogyan írjunk leíró, elbeszélő fogalmazást, vagy jellemzést a felvételre?

ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK:

- A címnek megfelelő szöveg – a szövegnek megfelelő cím.
- Egyéni, ötletes, gondolatgazdag, nem sablonos, nem sematikus, érdekes szöveg.
- Megfelelő nyelvi megformálás, értelmes mondatok, jó szóhasználat.
- Koherens szövegalkotás.
- Stílusa a köznyelvi normának megfelelő.
- Gazdag szókincs, szinonímák, jól formált mondatok.
- A szleng és a közhelyes szövegelemeket mindenképp kerülni kell.

Gondold végig, hogy mit és miről kell írni, és milyen formában. A **kulcsfogalmakat** írd le, és csak a tervező rész után kezd meg a tényleges érdemi munkát.

Ne a címadással kezdj, hanem magával a szöveggel. A címet a végén találd ki, ha nincs előre megadva. A **jó cím** ne legyen hosszú, jó viszont, ha esetleg kérdés, felkiáltás, felszólítás – persze csak akkor, ha ezt a téma indokolja. Figyelemfelkeltő a cím, ha csak egy szóból áll, de az a szó valamilyen szokatlan helyzetre, eseményre utal. Ne legyen közhelyes, sablonos, túl hosszú, vagy olyan, ami nem kapcsolódik a szöveg egészéhez.

Tagold a szöveged egységekre! Legyenek meg a nagy szerkezeti egységek: **bevezetés**, **tárgyalás**, **befejezés**. A **bevezetésben** készítsd elő a fogalmazást, utalj arra, hogy miről fog szólni az írásod! Ismertesd a szereplő(ke)t, helyszínt, időpontot. Ez legyen ütős, érdekes, fantáziát megmozgató, hogy érdemes legyen tovább olvasni.

A **tárgyalás** maga a sztori (vagy leírás vagy érvelés). Fejtsd ki a történetet, ami lehetőleg legyen izgalmas, érdekes, eseménydús, szórakoztató, lebilincselő, de mindenekelőtt **összefüggő**, **logikus** és következetesen végigvitt. A tárgyalást kisebb bekezdésekre tagolhatod egy-egy logikai, tartalmi rész határánál. Majd végül jön a **befejezés**, ami rövid, **frappáns** legyen és zárja le a történetet, annak mintegy csattanójaként, vagy összefoglalásaként. Ha ügyes vagy, kérdéssel is lezárhatsz, de akkor azt nagyon gondold át, hogy odaillő legyen, mint pl. egy szellemes költői kérdés.

PÉLDAFOGALMAZÁS: ELBESZÉLÉS

Feladat: Folytasd 8–12 mondattal a történetet, amelynek első mondatait (vastagon szedve) megadtuk! Kerek, lezárt fogalmazásodban ne legyen párbeszéd! Adj címet a történetednek.

A nagy lehetőség

Az előkelő, színes szőnyegen egy régi, poros lámpa feküdt. Mihály úgy érezte, ez egy különleges, csodás erejű tárgy. Miközben ezen gondolkodott, a lámpa sejtelmesen felfénylett. A fiú nagyon megörült, hiszen már régóta várt egy ilyen különleges pillanatra.

Hallott már róla régi indiai és arab mesékből, hogy léteznek varázserejű lámpák, melyek teljesítik az ember kívánságát. Mi van, ha ez is ilyen; lehetséges, hogy csak meg kell dörzsölni, kibújik belőle egy szellem, akitől aztán bármit lehet kérni. De jó lenne!

A pulóveréhez dörgölte a lámpát, nagy füst és furcsa illat árasztotta el a szobát, majd egy turbános, szakállas alak jelent meg előtte. Mihály nagyon büszke volt magára, hogy sikerült a varázslat, és kíváncsian várta a szellem szavait. Az meg is szólalt, de a fiú nem értette mit mond. Gyorsan elsorolta, mi mindent szeretne kérni, új tabletet, gördeszkát, világító sportcipőt, napszemüveget és még sok ilyesmit, de a szellem szomorúan megrázta a fejét. Ő sem értette Mihályt, Mihály sem őt. Még egy darabig próbáltak mutogatni egymásnak, de ennek sajnos semmi eredménye nem volt, így a szellem szomorúan visszabújt a lámpába.

Miközben Mihály csalódottan visszatette a szőnyegre, arra gondolt, hogy tényleg igaza lehet Berci bácsinak, aki szerint a sok csetelés és gépezés helyett érdemesebb nyelveket tanulni.

Tippek:

- Vedd észre, hogy a hármas tagolásból a bevezetés már megvan, és innen folytasd a szöveget.
- A történet folytatása kapcsolódjon szervesen a bevezetéshez.
- A befejezés zárja le a történetet. Jól jön ilyenkor egy csattanó.
- A történet kialakítása során használd a fantáziádat, de azon belül maradj logikus.
- Ebben a konkrét esetben minden olyan ötlet jó, amelyik a különleges lámpához kapcsolódik. A lámpa különlegessége viszont mindenképpen jelenjen meg. Ez bármilyen más hasonló feladatban így van.
- Nem baj, ha modern, mai elemeket is beleviszelsz a történetbe, ha azok nem öncélúak, hanem szervesen kapcsolódnak a történethez.

EGY ROSSZ FOGALMAZÁS:

A lámpa

Az előkelő, színes szőnyegen egy régi, poros lámpa feküdt. Mihály úgy érezte, ez egy különleges, csodás erejű tárgy. Miközben ezen gondolkodott, a lámpa sejtelmesen felfénylett. A fiú nagyon megörült, hiszen már régóta várt egy ilyen különleges pillanatra.

A lámpát megnézte. Szép lámpa volt, de nem tudta, mire jó. Mihály ekkor elhatározta, hogy megszerzi ezt a varázslámpát. Egyszer csak a lámpa átváltozott, és varázsolni lehetett vele. Fel is akarta venni, de már többé nem tudta, mit kéne utána csinálni vele. A lámpa elkezdett eltűnni, de ekkor kijött belőle egy szellem, de akkor a lámpa már olyan nagy lett, hogy Mihály nem is tudta a kezében tartani. Mihály ekkor beparázott tőle. A lámpából a szellem gyorsan meglógott. De sajnos utána a lámpa már eltűnt.

Mihály szomorúan elment onnan, hogy nem bírta a lámpát elvinni haza.

PÉLDAFOGALMAZÁS: LEÍRÁS

Feladat: Írj egy 10–11 mondatos leírást, amely a megadott (vastagon szedett) mondattal kezdődik. Kerek, lezárt fogalmazásodban ne legyen párbeszéd! Adj címet a történetednek.

Házikó az erdőben

A varázsló elégedetten nézett körül csodás kis konyhójában.

Boldog volt, hogy minden varázstárgyát maga mellett tudhatta. A kandallóban vidáman lobogott a tűz, kedvenc macskája dorombolva aludt a jó melegben. A varázsgömbje békésen pihent a színes terítővel letakart asztalon. A fából készült bútorokon több tucat poros könyv hevert. Egy vázában még különleges virágok is illatoztak. A legújabb, fiatalító varázsfőzet a tűzhelyen rotyogott, mennyei illatokkal árasztva el a kis konyhót. A szél néha meglibbentette az ablakra felaggatott tarka függönyöket, a napsugár bevilágított a kis szobába. Odakint, az erdei tisztáson madarak énekeltek, a varázsló pedig elégedetten heveredett le kedvenc fekhelyére. Innen nézi majd este a narancssárga fényű naplementét, miközben az elkészült varázsitalt kortyolgatja.

Elégedett volt az életével és a varázslatos, kicsi házacskájával. Érdeemes lesz újra megfiatalodnia...

Tippek:

- Vedd észre, hogy a házikóról kell leírást készítened, illetve azt is, hogy a hármas tagolásból a bevezetés már megvan, és innen folytasd a szöveget.
- Legyél tisztában a leíró fogalmazás jellegével. Ne írd cselekménysort a leírás helyett. Használj minél több jelzőt (mellékeveket, melléknévi igeneveket).
- A leíró fogalmazás lényege, hogy az olvasó maga elé tudja képzelni a bemutatott dolgokat. Így igyekezzünk minél színesebben, érdekesebben megfogalmazni a környezetet, elképzelni az ott lévő tárgyakat, eszközöket. Cselekmény helyett törekedjünk arra, hogy más is hozzánk hasonlóan maga elé tudja képzelni az általunk megjelenített tárgyakat, személyeket.
- Fontos, hogy tulajdonságokat, hangulatokat is jól érzékeltethetünk fogalmazásunkban.
- A környezet bemutatása során válasszunk valamilyen rendező elvet, melynek mentén úgy vezethetjük végig az olvasót a bemutatandó helyszínen, mintha ő is ott lenne. (pl.: kívülről befelé, egy bizonyos irányban, esetleg az egésztől a részletekig haladva.)
- A befejezés zárja le a leírást. Jól jön ilyenkor egy csattanó.
- A leírás során - ha a téma megengedi - használd a fantáziádat, de azon belül maradj logikus.

EGY ROSSZ FOGALMAZÁS:

A varázsló

A varázsló elégedetten nézett körül csodás kis konyhójában.

Elég sötét volt a konyhóban, de azért égett egy lámpa, hogy lehessen látni. Tele volt varázstárgyakkal. Például volt egy csomó varázspálca is. A varázsló szeretett varázsolni. Mindig jókat varázsolt magának, új cuccokat, például egy drága kocsit is, mert nagyon szerette a drága cuccokat. A verda ezüstmetál volt, és nem kellett bele benzin se. A varázsló mindig azzal járt be a városba. Nézték is az emberek, hogy milyen jó kis cuccai vannak. Irigyelték az emberek, és nem tudták, hogy honnan szerzi.

A varázsló ezeket varázsolta magának.

PÉLDAFOGALMAZÁS: JELLEMZÉS

Feladat: Írj egy 10–12 mondatos jellemzést a megadott témáról. Jellemzésed címe ez legyen:

Legérdekesebb rokonom

A mi családukban nem sok érdekes ember van, mindenki sokat dolgozik, de ha otthon vannak, szinte mindig csak a tévét nézik. Talán ezért is tartja mindenki furcsának a nagybátyámat, Nándor bácsit, aki viszont nagyon érdekes figura.

Nándor bácsi ugyanis világotutazó. Már fiatalabb éveiben bejárta Indiát és Afrikát, mindenhol hoz valami egzotikus dolgot, amelyeket a lakásában különböző helyekre ki szokott rakni, és mindegyikről tud valami hihetetlen történetet is. Kétszer járt a Himalájában, sőt, egyszer még a jetivel is majdnem találkozott. Apu szerint ez a találkozás nagyon érdekes lett volna, ha megvalósul, mert Nándor bácsi két méter magas, nagydarab ember, hatalmas ősz bozontot visel a fején, és nagy szürke szakálla van, úgyhogy a jeti akár azt hihette volna, hogy egy családtaggal akadt össze. Talán még beszélgetni is tudtak volna, mert a nagybátyám tud kínaiul, egy kicsit mongolul és törökül, hiszen eredetileg néprajzkutató, de keleti nyelveket is tanult az egyetemen, ahol jelenleg is tanít.

Nándor bácsi sosem nősült meg, igazi agglegény, de mikor vendégségbe jön hozzánk, szinte mindig hozza magával a barátnőjét, akit a tanszéken ismert meg. Nincs autója, egy lakótelepi lakásban lakik, szereti a bort és a rock and rollt, tud hegedülni, lovagolni, és rengeteg viccet ismer. Van egy kutyája és egy, a lakásban szabadon repkedő hatalmas papagája; ezekre a barátnője, Gizi vigyáz, mikor ő valahol a világ másik végén jár éppen.

Szerintem az egész családukban ő a legérdekesebb családtag, és én mindig nagyon várom, hogy mikor jön hozzánk, mert valamennyire a példaképemnek is tartom őt.

Tippek:

- Legyél tisztában a jellemzés sajátosságaival. Találj fontos, lényeges dolgokat, ezeket mutasd is be, de egy-két kevésbé lényeges, viszont érdekes, furcsa apróságot is tegyél be a szövegbe, mert ezekkel teszed élő alakká a jellemzett személyt.
- A jellemzés során a nagyon rövid „sztorizás” még elfér, de valódi cselekmény helyett törekedjünk arra, hogy más is hozzánk hasonlóan maga elé tudja képzelni az általunk megjelenített személyt.
- Ügyeljünk, hogy a fontos tulajdonságokat jól érzékeltessük fogalmazásunkban.
- A jellemzés során válassz kiindulást, és a bemutatandó tulajdonságokat, fontos jellemzőket, érdekességeket próbáld úgy leírni, hogy egyiket a másiktól tudd továbbvinni. Ezzel a fogalmazásod követhetőbb, összeszedettebb, megtervezettebb lesz.
- A befejezés zárja le a leírást. Itt nyugodtan megfogalmazhatsz saját véleményed is a bemutatott személyről.

EGY ROSSZ FOGALMAZÁS:

Legérdekesebb rokonom

Nekem a legérdekesebb rokonom Kamilla néni. Kamilla néni nagyon okos. A férje gázszerelő, de Kamilla néni csak aludni jár haza, mert van egy birkafarmja Tárnokon. Sok birkát tart ott, és mindnek tudja a nevét is. A legkisebb birkáknak még nem mindig van nevük. Kamilla néni egy zöld terepjáróval jár ki a farmra, amit csak ő vezethet. Ilyenkor Elek bácsi otthon marad, mert valakinek vigyázni kell a házra is. Kamilla néni anyja szerint kissé bolond ezekkel a birkákkal, mert birkákból nem lehet megélni. A birka amúgy egy elég jó chill, de kinek kell ma már ilyesmi, amúgy is kajakra bűdösek, és hiába mondja Kamilla néni, hogy nem bűdös, apa is mindig fintorogva mondja, hogy egyszer majd Elek bácsi is le fog lépni abból a nyomortanyából. Hát ez Kamilla néni, aki anyukám unokatestvére.